

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1

בפני כב' השופט בן ציון ברגר

מבקשת	פלונית
בעניין	על ידי עו"ד אורלי מנע שני
	עזבון המנוח XXXX ז"ל

נגד

משיב	פלוני
	על ידי עו"ד יוסף אלברק

2

פסק דין

3

4 לפניי בקשה מיום 12.11.08 (מועד הגשת הבקשה לרשם הירושות) למתן צו ירושה אחר המנוח

5 XXX ז"ל ת.ז. (להלן-"המנוח" ו-"הבקשה"). הבקשה הוגשה על ידי המבקשת XXX

6 , אשתו של המנוח במועד פטירתו. ביום 29.1.09 הוגשה התנגדות לבקשה על ידי המתנגד XXX אשר

7 לטענתו הינו בנו של המנוח.

8

9 לאור הוראת סעיף 67 (א)(1) ו-(3) לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן-"החוק" או "חוק הירושה"),

10 העבירה כב' הרשמת לענייני ירושה בחיפה את הבקשה וההתנגדות לבית המשפט.

11

12 הבקשה

13

14 1. כאמור, הבקשה הוגשה על ידי אשתו של המנוח.

15

16 2. בבקשה עתרה המבקשת לקבלת צו ירושה לפיו היא היורשת היחידה של המנוח.

17

18 3. בנוסף, עתרה למינוי מנהל עזבון במעמד צד אחד ובהתאם מונתה ב"כ כמנהלת עזבון

19

המנוח.

20

21 נימוקי ההתנגדות

22

23 1. המתנגד הינו בנו היחידי של המנוח.

24

25 2. המבקשת, אשתו של המנוח, נפרדה מהמנוח לפני שנת 2003 (כ-5 שנים עובר לפטירתו)

26

ולפיכך אינה באה בגדר יורשיו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 טענת המתנגד, המבקשת עזבה את המנוח משנת 2003 ו/או לפני כן והגישה תביעות שונות
2 ובכלל זה תביעה למזונות, מדור ותביעת גירושין, הכל במסגרת בית הדין הרבני בנתניה
3 ובבית המשפט בכפר סבא.

המחלוקת

4
5
6
7 המתנגד טוען כי לנוכח ההליכים המשפטיים שנקטה המבקשת כנגד המנוח ובמיוחד תביעת
8 הגירושין והחלטות שניתנו בבית הדין הרבני בעניין הגירושין וכן פרידתה של המבקשת מהמנוח
9 בשנת 2003 ו/או בסמוך לכך, כ-5 שנים עובר לפטירתו, מביאים למעשה לשלילת זכותה לרשת את
10 המנוח, שכן אין לראות בה את בת זוגתו.

11
12 לאור מחלוקת זו, הוריתי לצדדים להגיש סכום טענות, שכן מדובר בסוגיה משפטית המבוססת על
13 החלטות בית הדין הרבני ובית משפט לענייני משפחה ולאור פרידת בני הזוג, שאינה שנויה
14 במחלוקת.

דין

15
16
17
18 אקדים ואומר כי ב"כ הצדדים עשו מלאכתם נאמנה לשכנע את ביהמ"ש כל אחד בצדקת גרסתו
19 ובנכונותה.

20
21 סעיף 10 לחוק הירושה מורה לנו :

22 **"יורשים על פי דין הם :**

23 **(1) מי שהיה במות המוריש בן זוגו."**

24
25 חוק הירושה אינו כולל סעיף הגדרות לא כסעיף מקדמי לחוק ולא בפרק השני הדין בירושה על פי דין
26 לפיכך המונח **"בן זוג"** שאינו מוגדר בחוק הירושה, נתון לפרשנות שהותוותה בבתי המשפט.

27
28 דומני שאין חולק, כי במצב הנתון ובהעדר פרשנות דינמית או לחלופין, בקיומה של פרשנות הרואה
29 **"בני זוג"** במשמע של איש ואישה נשואים, קיים לעיתים חוסר צדק המתבטא בין היתר בכך שבני
30 זוג שנפרדו דרכם שנים רבות יורשים אחד את השני על אף פרידתם וניתוק הקשר ביניהם, וגם
31 באמירה זו יש לזכור ולהוסיף כי רבים הגוונים והאפשרויות הנובעים מהצורך לפרש גם את המונח
32 פרידה.

33
34 עיננו הרואות כי טענת המתנגד אינה חסרת בסיס ויש מקום לדיון בטענתו אף אם באופן מעשי נפטר
35 המנוח בעודו נשוי למבקשת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1
2 אציין, כי בתזכיר חוק הממונות החדש בחלק הרלבנטי המתייחס לירושה, בא לידי ביטוי הרצון
3 לתקן את העיוות וחוסר הצדק הקיים בחוק הירושה הנוכחי הנובע מהעדר הגדרת "בן זוג". כאמור,
4 בתזכיר חוק דיני ממונות (חוק הירושה) תשס"ו-2006 הוסף סעיף הגדרות ולפיו הוגדר בן-זוג כ:

5
6 **"בן זוג" של אדם – מי שמתקיים בו אחד מאלה:**

7 (1) הוא נשוי לאותו אדם ואינו פרוד ממנו.

8 (2) הוא חי עם אותו אדם חיי משפחה במשק בית משותף מתוך כוונה לקיים חיי קבע
9 כאמור ואין לו או לאותו אדם בן זוג אחר, לעניין זה חזקה כי מי שחי עם אדם חיי משפחה
10 במשק בית משותף במשך 3 שנים רצופות לפחות, ואין אף אחד מהם בן זוג אחר, הוא בן
11 זוגו של אותו אדם.

12
13 **"פרוד", מאדם – מי שהתקיים בו אחד משני אלה."**

14 (1) ניתן בעניינו פסק דין לגירושין מאותו אדם, לרבות פסק דין כמשמעותו בחוק בתי דין
15 רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ה-1995, או שנישואיו מאותו אדם הוכרזו
16 בטלים מעיקרם או בוטלו כדין.

17 (2) מי שנשוי לאותו אדם, אך אינו חי עימו חיי משפחה במשק בית משותף, מתוך כוונה
18 לנתק את חיי המשפחה כאמור, למשך שלוש שנים רצופות".

19
20 לטענת המבקשת מהצעת השינוי בתזכיר חוק דיני ממון בפרק הירושה ניתן ללמוד על המצב החוקי
21 הקיים כיום, דהיינו שאין כל הבדל בין זכויות ירושה של בני זוג החיים יחד לבין אלו החיים בנפרד
22 וכל פרשנות אחרת טעונה שינוי של המחוקק.
23 אינני מקבל עמדה זו, המצב החוקי בישראל לגבי הגדרת בן-זוג בסעיף 10 לחוק הירושה ובהתבסס
24 על החוק הקיים אינו מפורש דיו והוא נקבע בעיקר על פי פרשנות בתי המשפט ובעיקר בית המשפט
25 העליון מכח הלכת התקדים המחייב. ולא בכדי הפנו הצדדים את ביהמ"ש לפסיקה עניפה אשר
26 עסקה בפרשנות המונח בן-זוג.

27
28 ועל כן, מצב משפטי הנוצר עקב פרשנות בית המשפט הינו דינאמי וניתן לשינוי למשל עם שינוי
29 במגמות חברתיות בחברה הישראלית, ועוד אחזור לענין זה בהמשך.
30 ברם, שונה המצב כאשר קיימת בחוק הוראה מפורשת אז בית המשפט אינו רשאי לשנותה בדרך של
31 פרשנות ויש לעשות כן, באמצעות חקיקה.

32
33 בנושא פרשנות המונח בן זוג עסק פסק הדין בעניין סבג, ע"א 247/97 סבג רחל נגד סבג מרסל ואח',
34 בפסק דין זה בחן בית המשפט העליון את תחולת סעיף 146 לחוק הירושה על עזבונו של המנוח סבג,

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 ולצורך כך פירש את המונח "בן זוג", עיקר ההליך בפרשת סבג בקליפת אגוז : המנוח סבג נשא
2 במהלך חייו 3 נשים, מאשתו הראשונה התגרש כדין, אשתו השנייה חוייבה להתגרש מהמנוח סבג
3 בפסק דין של בית הדין הרבני ומשסירבה השליש המנוח סבג את הגט ואת הכתובה בבית הדין,
4 בעקבות כך קיבל היתר לשאת אישה שלישית היא המערערת, בערכאה הראשונה נקבע בפסק הדין
5 שניתן בבית המשפט המחוזי (על ידי כבוד השופטת הילה גרסטל) כי המנוח היה נשוי לשתי נשים
6 במועד פטירתו ולכן, שתיהן יורשות את עזבונו, על פסק דין זה הוגש ערעור לבית המשפט העליון
7 העומד ביסוד פסק הדין בעניין סבג.

8
9 כל אחד מהצדדים ראה בפסק הדין בעניין סבג את גרסתו ועמדתו בסוגיה. דומני, שבענין סבג יש
10 להפריד בין התוצאה שהיא מענה למקרה קונקרטי של עיזבון המנוח סבג וזיהוי יורשיו לבין ההלכה
11 הכללית שהותוותה בפסק הדין שהיא ישימה גם במקרים אחרים כמו גם לענייננו. בחלק זה של פסק
12 הדין בעניין סבג, אני מוצא את התפנית שערך בית המשפט מפרשנות פורמלית לפרשנות מהותית וכך
13 באו הדברים לידי ביטוי :

14 **"בית משפט זה פסק, בהזדמנויות שונות, וכי השאלה, אם פלונית היא בת זוגו של**
15 **פלוני, תוכרע לפי הצורך במתן גט כדי לשים קץ לקשריה עימו, אפילו המדובר בנישואי**
16 **ספק ובדרישה לגט לחומרא. כן אין גם חשיבות לטיבה של מערכת היחסים שהיתה בין**
17 **בני הזוג, ואף לא לעובדה שחיו בנפרד בעת מותו של המוריש".**

18
19 ובהמשך :

20
21 **" ענין חלקה בירושה של מי שחויבה בגט אך סירבה לקחתו, ובשל כך הושלש גיטה**
22 **והופקדה כתובתה וניתן לבעלה היתר לשאת אישה נוספת על פניה, לא נדון עניין. לפי קו**
23 **המחשבה האמור, צריך היה לפסוק מיד, כי המשיבה זכאית לרשת את מחצית עזבונו של**
24 **המנוח יחד עם המערערת, מאחר שהיא זקוקה לגט. אלא שלאור משמעותו של היתר**
25 **הנישואין שקיבל המנוח, לצד הרעיון שמאחורי כללי הירושה על פי דין, יתכן שלפנינו**
26 **חריג, ושיש לקבל את טענת המערערת ולקבוע, שהמשיבה אינה בגדר "אשתו" של המנוח**
27 **לצורך חוק הירושה. כתוצאה מכך, היה מחולק עזבונו של המנוח כך, שהמשיבים 2-4**
28 **יקבלו מחצית, ואילו המערערת תקבל את המחצית השניה, בלא שתצטרך להתחלק בה עם**
29 **המשיבה".(ההדגשות שלי ב.ב.).**

30
31
32 כבוד השופט מ' אילן משתמש בכלי הפרשני כדי להסביר מדוע יש לסטות מהגישה המקובלת
33 במקרה הנדון בעניין סבג :

34 **"יש שיקשו: כיצד זה תהא אשה נשואה לפי דין הדתי, אך לא נשואה לפי דין הירושה**
35 **האזרחי והרי מעמדה של אשה יהודיה נקבע לפי-הדין האישי שלה?**

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 התשובה היא, שהשאלה שבפנינו אינה מיהי אשה נשואה בדרך כלל, אלא מיהי אשה
2 נשואה לצורך סעיף 146 לחוק הירושה. אף שבדרך כלל אני סבור, כי יש לתת ללשון החוק
3 את המשמעות הרגילה שלה, יש והמשמעות תצמוח מתוך ההקשר של הדברים. אומר
4 השופט זוסמן בבג"צ 58/68 שליט נ' שר הפנים, פ"ד כג(513, 471) 2:

5
6
7 "דיבור שבחיקוק הוא יצור החי בסביבתו. הוא מקבל צביונו מהקשר הדברים, ומכאן שיש
8 לפרשו לפי המטרה שאותו חיקוק - הוא ולא אחר - בא לשרת".

9
10
11 (לעניין ריבוי משמעויות לדיבור אחד, לפי ההקשר שבו הוא נכתב, ראה גם לאחרונה,
12 בדעת המיעוט בע"פ 6182/98 שמואל שינבין נ' היוה"מ (טרם פורסם), בפסקה 12 לפסק
13 דינו של הנשיא ברק ובפסק דינו של השופט קדמי. ראה גם ההפניות שם).

14 חוק הירושה יוצא מן ההנחה, שקיים לאדם רכוש פרטי הניתן לו לא רק לימי חייו, אלא
15 גם על מנת להורישו. החוק בא להסדיר את מידת שליטתו של אדם בנכסיו לגבי הזמן
16 שלאחר מותו, ואת השאלות מהן זכויותיה של המדינה בעזבונו של הפרט ומהן הזכויות של
17 בני המשפחה שהמדינה רשאית - וחייבת - להבטיח, ללא התחשבות ברצון המוריש (ראה
18 לעניין זה בדברי ההסבר להצעת חוק הירושה בנוסחה הראשון (פרסום של משרד
19 המשפטים, תשי"ב) עמ' 8. ראה גם ה"ח 344 (תשי"ח) 211, והדיון על החוק בקריאה
20 השניה והשלישית בכנסת - ד"כ 42 (תשכ"ה) 952). החוק מניח, שזכות ירושה חוקית
21 מגיעה לחוג הפנימי של משפחת המוריש, ומקפיד גם על חלוקה של נכסי העזבון בתוך
22 משפחת המוריש. בכך עוסק הפרק השני לחוק הירושה, המגדיר מיהם יורשים על פי דין
23 ומה אופן חלוקת העזבון ביניהם. בין השאר הוא מגדיר גם את זכות הירושה של מי שהיה
24 בן זוגו של המוריש בשעת מותו. לענייננו חשוב חלקו הראשון של סעיף 11, המגדיר זכויות
25 אלה, וזו לשונו:

26
27 "א) בן-זוגו של המוריש נוטל את המטלטלין כולל מכונית נוסעים השייכים, לפי המקובל
28 ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון- אם הניח המוריש ילדים או
29 צאצאיהם או הורים - חצי; ... "

30
31 כאן באה הוראת סעיף 146, שכותרתה "ירושה במקרים מסויימים", ומוסיפה מקרה
32 מיוחד, שעניינו ירושת בן הזוג:

33
34 "אדם שבמותו היה נשוי ליותר מאשה אחת, מה שמגיע לבן-זוג בירושה על פי דין יחולק
35 בין אלמנותיו בשווה".

36
37 אין המדובר במי שיש לו שתי "בנות זוג", כטענת המערער (שאז יכולנו להבדיל בין אשה
38 שנישואיה לאיש מתבטאים במעמד אישי בלבד ולא בחיי שיתוף, לעומת מי שהוא חי
39 עימה ומקיים עימה חיים אינטימיים). הסעיף מדבר במי שהותיר אחריו שתי "נשים". זה
40 מה שהניע את השופט הנכבד דלמטה לחקור בדבר מעמדה האישי של המשיבה
41 ולקבוע, כי לפי דינה האישי - ולפיכך גם לפי דיני הירושה - היא עדיין נשואה למנוח. אך
42 הרציונאל העומד בבסיס היתר הנישואין שקיבל המנוח, יחד עם הרעיון, שבהיעדר צוואה
43 הקובעת אחרת, צריכים נכסיו של מת לעבור לקרובים לו, לפי סדר קרבתם וחשיבותם
44 (ראה סעיפים 16-12 לחוק הירושה), מובילים למסקנה, שבמקרה זה יש לדבוק בפרשנות
45 המהותית של המונחים שבחוק ולא במשמעותם הפורמאלית, שמא תצא חוטאת נשכרת.
46 במלים אחרות, יש לקרוא את סעיף 146 לחוק הירושה בהקשר של סעיף 10 לחוק זה. לו
47 כך קבענו, התוצאה היתה, שלצורך העניין אין לראות את המשיבה כמי שהיתה נשואה
48 למנוח, וכי המערערת היא בעלת הזכות היחידה לרשת את חלקה של בת הזוג בעזבונו, לפי
49 סעיף 10 (יש לציין, שאיני סבור כי בקביעה כזו היינו מרוקנים מתוכן את סעיף 146 לחוק.
50 והרי ישנם מקרים נוספים, בהם יש לאדם אחד מספר נשים, ובהם היה חל סעיף זה
51 כלשונו. למשל: מוסלמי, שהיה נשוי ליותר מאשה אחת, או יהודי, שנישא לאשה שניה
כשנישואיו השניים תקפים, למרות שעבר עבירת ביגמיה - ראה מ' שאווה סוגיות נבחרות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 בדיני אישים משפחה וירושה - לקט מאמרים בצירוף הערות ועדכונים (מהדורה חמישית
2 מורחבת, תש"ן) 555. למרות הדברים האמורים, פרופ' שאווה כלל בסעיף זה כמובן מאליו
3 את המקרה, בו יהודי קיבל היתר נישואין).

4
5 כך הייתי פוסק, אלמלא ניתן פסק דין נוסף על ידי בית הדין הרבני.
6 (ההדגשות שלי-ב.ב.)
7

8 אמנם כאן המקום לומר כי בית המשפט העליון בעניין סבג הגיע למסקנה אחרת מכח ניתוח המקרה
9 הקונקרטי בעניין סבג, ברם משנקבע שבית המשפט ישתמש בכלי הפרשני לשם פרשנות המקרים
10 החריגים לצורך יסום תכלית חוק הירושה קרי: שזכות הירושה מגיעה לחוג הפנימי של משפחת
11 המוריש הרי במקרה שלפני שבו המבקשת והמנוח היו פרודים שנים מספר עובר לפטירתו, ואף
12 התנהלו הליכים בבית הדין הרבני אליהם אדרש בהמשך, יש מקום לבחינת השאלה האם המבקשת
13 הינה בת זוגתו של המנוח מבחינת חוק הירושה על אף שהמנוח נפטר בעודו פורמאלית נשוי
14 למבקשת.

15
16 אציין, כי שלילת זכויות עקב פירוד ממושך בין בני זוג נשואים אינה זרה למחוקק כך למשל בחוק
17 הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשנ"ה-1995 נשללת זכותה של אישה נשואה למנוח לקבל קצבת
18 שאירים אם בני הזוג היו פרודים למעלה מ-3 שנים בתקופה של לפני 5 שנים עובר לפטירתו.

19
20 238. הגדרות [5] [תיקון: תשנ"ו, תשנ"ו(2), תשס"א(5), תשס"ו(6)]

21 בפרק זה -

22 "אלמנה" - מי שהיתה אשתו של המבוטח בשעת פטירתו, להוציא -

23 (1) מי שהיתה אשתו פחות משנה, ואם היא בת 55 שנים ומעלה - פחות מחצי שנה, ולא ילדה לו
24 ילד;

25 (2) מי שבחמש השנים האחרונות שלפני פטירת המבוטח היתה נפרדת ממנו שלוש שנים לפחות
26 ובכללן 12 חודשים שלפני פטירת המבוטח ולא היתה זכאית למזונות ממנו על פי פסק דין של בית
27 משפט או בית דין מוסמך או על פי הסכם בכתב, או שהמבוטח לא נשא למעשה במזונותיה תוך 12
28 החודשים שלפני פטירתו; פסקה זו לא תחול על אשה שבעת פטירתו של המבוטח שולמה בעדה
תוספת תלויים לפי סעיפים 200 או 244;

29
30 כפי שציינתי הכלי הפרשני הוא דינמי והוא משתנה עם השתנות העיתים והמגמות החברתיות כך
31 למשל, כאשר נדרש בית המשפט העליון לשאלה האם בן/בת זוג מאותו המין זכאי לקבל זכויות עפ"י
32 הסכם קיבוצי והסדר קיבוצי המעניקים טובת הנאה ל"בן/בת זוג", הוא השיב בחיוב.

33 כבוד השופט דורנר אשר הצטרפה לדעת המשנה לנשיא השופט א. ברק (כתוארו אז) בבג"צ 721/94

34 אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ נגד יונתן דנילוביץ ובית הדין הארצי לעבודה, קבעה "נראה לי כי

35 אי אפשר להכריע בעתירה שלפנינו ללא התייחסות לשינויים שחלו בנורמות החברתיות בישראל

36 ביחס להומוסקסואליות", אומנם הן כבוד המשנה לנשיא השופט ברק והן השופט דורנר לא נזקקו

37 לכלי הפרשני אלא הסתמכו על עקרון השוויון הנובע מחוק שוויון ההזדמנויות אך, ברי כי תמורות

38 חברתיות או עקרונות צדק ושוויון מהווים אף הן מכשיר לתיקון עמדות מקובלות שיש בהן פגיעה

39 באותן עקרונות לעיל.
40

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 ואכן, ביטוי מפורש לכך ניתן לראות בע"א (נצרת) 3245/03 ע.מ. נגד היועץ המשפטי לממשלה
2 במשרד האפוסטרופוס ובו קבעו כב' ס. הנשיא השופט ניסים ממן וכב' השופטת גבריאלה (דה ליאו)
3 לוי כנגד דעתו החולקת של כב' הנשיא השופט בן דוד, :

4 "... אני סבור כי ההסטוריה החקיקתית של סעיפים 11 ו- 55 וכן הפסיקה החדישה
5 בדבר המונח "בן זוג" יש להן השלכה על פרשנותו של סעיף 55 וכן אני סבור כי הפרשנות
6 הנכונה של הסעיף תביא אותנו למסקנה כי המערער והמנוח חוסים תחת כנפיו".

7
8 כבוד השופט ממן סוקר בהרחבה את הביטוי בן-זוג והפרשנות החדשה והשפעתה ומגיע למסקנה כי
9 "אין כיום שום סיבה שהכרה בזכויות הירושה של ידועים בציבור בני אותו מין לא חובן כצעד
10 מתבקש מהמצב המשפטי הנוכחי".

11
12 ויפים לעניינו אף הדברים שנאמרו על ידי כב' השופטת לוי :

13 "סבורתני כי בהכירנו בזכותו של בן הזוג בן אותו המין לרשת את בן זוגו ובקבענו כי זכות
14 כזו קיימת עפ"י חוק הירושה, אין אנו עוסקים בכל שאלה של מעמד אישי ואין אנו מקנים
15 כל סטטוס, אנו מכירים במצב עובדתי מסויים העומד בתנאים שנקבעו בחוק ועל כן החוק
16 חל עליו.

17 כך בעניין ניקול לינדורן נ' קרנית קרן לפיצוי נפגעי - תק - על 99 (4), 84 - בו הוכרה זכותה
18 של ידועה בציבור כתלוייה עפ"י פקודת הנזיקין קבע כב' הנשיא ברק:
19 "ראשית פסק דיננו קובע הלכה חדשה בדין התלויים שבנזיקין. הוא קובע כי ידועה
20 בציבור יכולה להיחשב כ"בן זוג" - או יותר נכון "בת זוג" - של הידוע בציבור שלה. אין
21 בפסק דיננו כל קביעה מעבר לכך. אין בו כל קביעת הלכה בדיני המעמד האישי. עמדתנו
22 הינה כי הדיבור "בן זוג" בפקודה מצביע על מצב עובדתי של תלות ולא על סטטוס
23 משפטי".

24 לסיום ראוי להזכיר את דבריו של הנשיא ברק בספרו פרשנות במשפט, פרשנות החקיקה
25 (תשנ"ג) בעמ' 603:

26 "החוק הוא חלק מהחיים. עם שינוי במציאות החיים משתנה הבנתו של החוק. לשונו של
27 החוק אמנם קפואה בזמן אך משמעותה משתנה עם תנאי החיים המשתנים. איננו
28 מפרשים כיום חוק שנחקק בתקופה העותומנית או בתקופת המנדט כפי שהוא פורש בעת
29 חקיקתו, ואף חקיקה ישראלית משנה את מובנה עם שינוי הזמנים...".
30 וכן בהמשך:

31 "כל חוק הוא "חוק חיי", וחזקה על כל חוק שיש להפעילו באופן שישתלב ויקדם את
32 המציאות המודרנית..... המטרות החברתיות שאותן יש להגשים הן המטרות
33 החברתיות של ההווה והעתיד, לא של העבר, וזכויות אדם יוגשמו כפי היקפן ועל פי
34 הבנתנו אותן היום ולא בעבר. אכן, החוק חכם מהמחוקק. תבונה יתירה זו באה לו, בין
35 השאר, משום שאנו נותנים לחוק מובן דינמי, הנותן פתרון לבעיות ההווה, גם אם אלה לא
36 נצפו על ידי יוצרי החוק".

37 הכרה בזכותו של המערער לרשת את בן זוגו נותנת אכן פתרון לבעיות ההווה. זוהי תוצאה
38 צודקת המקדמת את המציאות המודרנית, משקפת את הכרתה של החברה בה אנו חיים
39 בזכויות הפרט בזכות השוויון ואיסור הפלייה, תואמת את העקרונות שנקבעו בחוק יסוד;
40 כבוד האדם וחירותו, ומגשימה את כוונתו המשוערת של המנוח.
41 לדעתי לאור כל הנ"ל, יש לקבל את הערעור כפי דעתו של חברי סגן הנשיא השופט ממן".
42

43
44 יוצא מן האמור כי שלילת זכויות ירושה מבני זוג פרודים המתגוררים בנפרד הינה אפשרית ואף
45 צודקת לעיתים, אינני סבור שיש לקבוע הגדרה ברורה או רשימה סגורה של מקרים בהם תשלל

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 הזכות, אך זאת יש לזכור, פרק הירושה בקודקס האזרחי אכן מציע הגדרה ברורה לפירוד כאמור
2 לעיל, כפי שבפועל נשללים זכויותיה של אשה נשואה לקבלת קצבת שאירים במקרה של פירוד
3 העולה על 3 שנים בתוך תקופה של 5 שנים עובר לפטירת המנוח.

4
5 ומן הכלל אל הפרט:

- 6
7 1. המנוח נישא למבקשת בשנת 1971. המנוח היה נשוי בתחילה לאשה אחרת ממנה התגרש
8 בשנת 1965.
9
10 2. המבקשת עזבה את בית המנוח בשנת 2003. ומאז ועד פטירתו, ב- 15.10.2008 לא חזרה עוד
11 להתגורר עימו.
12
13 3. בדיון שהתקיים בבית הדין הרבני ביום 28.11.05 ניתן בבית הדין הרבני פסק דין בתביעת
14 שלום הבית שהגיש המנוח ובשל חשיבותו לענייננו אביא הדברים במלואם:
15
16 "לאחר שבית הדין שמע את הצדדים בארוכה, התברר שהאשה עזבה את בית בעלה,
17 ללא כל הצדקה. הבעל היה מוכן ללכת לקראת אשתו, עד קצה גבול היכולת, והאישה
18 סרבה.
19
20 ביה"ד לחץ על האשה להגייד סיבה מה לא היה לה טוב בבית בעלה, ולא יכלה להצביע על
21 שום דבר, ויש מקום לחשש שמה כספו של הבעל "קרץ" לה, או ליתר דיוק, לבני
22 משפחתה. ועל כן היעוץ שקיבלה הוא לגרום לנפילת הבעל וכל מה שצברו במשך שנות
23 הנישואין.
24 על כן, פוסק בית הדין: מקבלים תביעת הבעל, על האשה לחזור לשלום בית.
25 באם אינה חוזרת, הרי שהחל מ- 15.12.05 הרי היא נחשבת כמורדת על כל המשתמע
26 מכך, לרבות הזכויות הרכושיות הנובעות מקשר הנישואין".
27
28 4. ביום 9.5.06 התקיים דיון נוסף בבית הדין הרבני.
29 בסופו של דיון זה ניתן פסק דין של בית הדין המכריז על המבקשת כמורדת:
30 "... היום במהלך הדיון הודיעה האשה שהיא אכן מסכימה להחשב כמורדת, ואכן ביה"ד
31 רואה שהיא באמת מורדת בבעלה בלא הצדקה.
32 על כן פוסק בית הדין:
33 כי הגב' XXX ת.ז. מורדת, והפסידה את כל הזכויות הרכושיות הנובעות מקשר
34 הנישואין ואין לה כל זכות בנכסים, מתנות וזכויות שהכניס והביא הבעל במהלך
35 הנישואין, וכן הפסידה כתובתה ומזונותיה ומתנותיה".

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
5. ביום 9.7.06 התקיים דיון בבית משפט לענייני משפחה בכפר סבא, המבקש והמנוח הגיעו לידי הסכם גירושין אשר קיבל תוקף של פסק דין. מלבד ההסדר הכספי הוסכם בין המבקשת למנוח כי הצדדים יתגרשו זה מזה לאלתר. להסכמות אלו ניתן תוקף של פסק דין.
6. מדיונים שהתקיימו בבית הדין הרבני לאחר מתן פסק הדין בבית משפט לענייני משפחה בכפר סבא עולה כי הצדדים פעלו על פי הסכם הגירושין וחילקו ביניהם את הרכוש על פי האמור בהסכם. ברם, בין הצדדים לא הייתה קיימת הסכמה בעניין הגירושין. על אף הסכם הגירושין שקיבל תוקף של פסק דין עמד המנוח על תביעתו לשלום בית בבית הדין הרבני ואף עתר למתן צווי עיקול על רכושה של המבקשת כדי לאכוף עליה את פסק דינו של בית הדין הרבני. מנגד, המבקשת עמדה על עמדתה לקבלת הגט.
- במקרה הנדון התקיימו שני הליכים, האחד בבית הדין הרבני והשני בבית המשפט לענייני משפחה. אין חולק כי בסופם של ההליכים עומדים זה לצד זה שני פסקי דין חלוטים שלא שונו, האחד בבית הדין הרבני המכריז על המבקשת כמורדת וקובע כי אינה זכאית לרכוש ו/או לכתובתה ואף לא למזונות ומנגד פסק דין הנותן תוקף להסכם גירושין שניתן בדיון שהתנהל בבית המשפט לענייני משפחה ולפיו: לצד ההסדר הרכושי שקויים, הסכימו המנוח והמבקשת להתגרש לאלתר.
- בית הדין הרבני נדרש למחלוקת זו וביום 1.5.07 קבע "אין ספק שהאשם של פירוק הבית מוטל על כתפה של האשה. מה שסיבך את העניין הופעת הצדדים בבימ"ש בתאריך 9.7.06 בו נאמר כי יועברו לידי התובעת לסילוק מלוא טענותיה... סך \$220,000 הצדדים יתגרשו זמ"מ לאלתר". בפועל הצדדים לא התגרשו והבעל עומד על דרישתו לשלום בית, הבעל הגיש בקשה לעיקולים בטענה שמטרתם כדי לגרום לאשה לחזור הביתה ומנגד האישה טוענת נגד העיקולים מאחר והיה הסכם בבית משפט.
- אם נסכם, לפנינו חיוב אשה לחזור לבעל, הסכמה של האשה לויתור על זכויות של רכוש, אישור בבימ"ש שניתן לפרשו כהתניה של קיום כל ההסכם כמקשה אחת, דהינו גירושין עם חלוקת רכוש וכן בקשה לאכיפת צו חזרת האישה לשלום בית על ידי עיקולים, ביה"ד נתן בשעתו עיקולים וכיום הוגשה בקשה לביטול העיקולים.
- לאור כל האמור, בית הדין אינו יכול להשאיר העיקולים על כנם, מאחר ואף שעל פי ההלכה, על פי החוק ועל פי הסכמתה, הפסידה האישה זכויותיה מכוח הנישואין, הרי מאחר יותר הסכים הבעל לתת לאישה \$220,000 על כך בפני בית המשפט.
- אמנם הבעל רשאי להגיש כל בקשה הנראית בעינו כצודקת על מנת לכופ אותה לקיום פסק הדין של חזרה לשלום בית".

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 בית הדין הרבני, בהחלטתו הנ"ל, לא שינה מפקק דינו המכריז על המבקשת כמורדת וכמי
2 שהפסידה כל זכות רכושית הצומחת מקשר הנישואין. למעשה, בין הדין הותיר על כנו את שני פסקי
3 הדין. לאחר החלטה זו לא הובאה בפניי על ידי מי מהצדדים אסמכתא כלשהי להליכים שהתקיימו
4 לביטול איזה מפסקי הדין. ברי ששני פסקי הדין סותרים זה את זה מעצם מהותם, שכן האחד קבלת
5 תביעתו של המנוח לשלום בית וכתוצאה מכך הכרזת המבקשת כמורדת בבעלה על כל המשתמע
6 מכך, ומנגד הסכמת המבקשת והמנוח להתגרש לאלתר. כדי ליישב סתירה זו מבחינת סעיף 10 לחוק
7 הירושה, אין לראות לטעמי במבקשת כנשואה למנוח, וזאת ממספר טעמים:

8
9 1. רצונה, כוונתה והסכמתה של המבקשת להתגרש, כפי שבאו לידי ביטוי בהסכם הגירושין
10 שקיבל תוקף של פסק דין.

11
12 2. פירוד ממושך משנת 2003 ועד לפטירת המנוח באוקטובר 2008.

13
14 3. חלוקת רכוש בפועל על פי הסכם הגירושין.

15
16 4. הכרזתה של המבקשת כמורדת ושליטת כל זכות רכושית הצומחת לה מקשר הנישואין עקב
17 הכרזה זו.

18
19 5. המבקשת לא פעלה לביטול פסק הדין של בית הדין הרבני בבית הדין הרבני הגדול, לאחר
20 מתן פסק הדין בבימ"ש לענייני משפחה ואף לא לאחר הדיון האחרון בבית הדין הרבני.

21
22 6. בית הדין קבע כי האשם לפירוק המשפחה נופל על כתפי המבקשת עת עזבה את המנוח ללא
23 כל סיבה ואף יתכן כי רכושו של המנוח "קרץ" למבקשת או לבני משפחתה ובשל כך עזבה
24 את המנוח.

25 העולה מן האמור, כי אין לפנינו פרידה ארעית שולית, הניתנת לגישור, אלא פרידה מהותית
26 המצביעה על נתק מוחלט וסופי בין המבקשת למנוח, אשר נקטע רק עקב פטירתו של המנוח.
27 בפרידה זו ראתה המבקשת את עצמה מנותקת מחובתה כלפי המנוח עד כדי כך שהסכימה שבית
28 הדין הרבני יכריז עליה כמורדת וישלול זכויותיה הרכושיות הנובעות מקשר הנישואין.

29 במצב דברים זה לא ניתן לראות במבקשת כאישה נשואה למנוח, על אף שמבחינה פורמאלית מעולם
30 לא התגרשה ממנו. הצורך בתיקון העיוות הנובע מהגדרה עמומה בסעיף 10 לחוק הירושה של "בן
31 זוג" פועם במלוא עוצמתו נוכח פנייתה של המבקשת לרשת את עזבונו של המנוח ולמותר לציין תוך
32 התעלמות מבנו (לצו הירושה שהוגש על ידה צורפה הצהרה שהנה היורשת היחידה), כאשר במשך 5
33 שנים אינה מקיימת עמו כל קשר של בעל ואשה מחמתה אף לא בסוף חייו, הכלים הפרשניים
34 הדינאמיים שסקרתי לעיל, אומנם אין בהם כדי לקבוע את מה שבית הדין לא קבע שהמבקשת
35 והמנוח גרושים, אלא שלצורך סעיף 10 לחוק הירושה במצב של פרידה מהותית, ממושכת לאחר

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

02 נובמבר 2009

ת"ע 12601-03-09

ת"ע 12713-03-09

1 מתן הסכמה להתגרש, הסכמה שקבלה תוקף של פסק דין ולאחר סירובה המתמשך לחזור לבית
2 המנוח ואשר כתוצאה מכך הוכרזה כמורדת ונשללו זכויותיה הרכושיות הנובעות מקשר הנישואין
3 אין המבקשת יכולה להיחשב כבת זוגו של המנוח לצורך סעיף 10 לחוק הירושה וכך אני קובע.

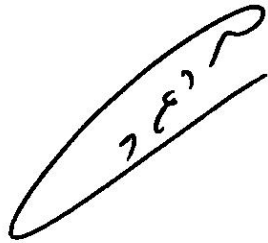
4
5 לפיכך, אני מקבל את ההתנגדות בנו של המנוח ודוחה את בקשת המבקשת למתן צו ירושה וקובע כי
6 בנו של המנוח הינו יורשו היחיד של המנוח.
7 המתנגד רשאי להגיש לחתימתי נוסח צו ירושה.

8
9 המבקשת תשא בהוצאות המתנגד בסך 3,000 ₪ ועוד מע"מ כחוק ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית
10 כחוק מהיום ועד לתשלום בפועל.

11 המזכירות תמציא את עותק פסק הדין לצדדים ותסגור את הבקשות.

12 פסק הדין מותר לפרסום ללאש מות הצדדים ופרטים מזהים.

13
14 ניתן היום, ט"ו חשוון תש"ע, 02 נובמבר 2009, בהעדר הצדדים.

15
16
17
18
19
20
21

בן ציון ברגר, שופט